Ч. 217 (13.762). Львів, пятниця 17. серпня 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і водн. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

УСДП і комуністична акція
в обороні Тельмана.

У звязку з нашою вчорашньою передовою статтею п. н. „Мораль готентотів", головна Управа Української Соціял-Демократичної Партії просить нас завважити, що ніякого листа від КПЗУ у справі „спільного фронту" в акції оборони німецького комуніста Тельмана вона не дістала та про появу якогось такого отвертого листа дізналася вперше з учорашньої статті „Діла".

Зі свого боку повторяємо, що свої інформації черпали ми з най[illegible]тетнішого большевицького джерела, яким є офіціяльний орган КПЗУ, видавана нелеґально (на тонкому бібулковому папері у книжкових зшитках) „Наша Правда", ч. 2. за квітень—червень 1934, стор. 89: „Обіжник ЦК КПЗУ про акцію за звільнення тов. Тельмана". Річ ясна, що ціль большевицької пропозиції „спільного фронту" в справі Тельмана є виключно найти новий арґумент *проти* УСДП: якщо УСДП згодиться — скомпромітувати її в очах українського громадянства, якщо відмовиться — лаяти її ще гірше як „соціялзрадників".

—o—

Лугове Свято у Львові.

У 20-ліття вимаршу Українських Січових Стрільців за світову війну відбудеться у Львові, в неділю 26. серпня 1934 р. в Луговому Городі при вул. Вулецькій і ґен. Івашкевича *Лугове Свято та Посвячення Лугового Городу у Львові*, з такою програмою: год. 9. рано: Полева Служба Божа, проповідь, посвячення Лугового Городу, промова містоголови М. Козланюка і вбивання цвяхів у пропамятну таблицю. Год. 2. попол.: Попис вправ: 1) Вправи Луговичок хустинами, 2) Мішані вправи малих Луговиків і Луговичок, 3) Година рухавки львівської чети Луговичок, 4) Вправи Луговиків палицями, 5) Ритмічні вправи львівської чети Луговичок, 6) Танок метеликів львівських малих Луговичок, 7) Ритмічні вправи Луговичок, 8) Мішані вправи Луговичок і Луговиків, 9) Мішані вежі. Закінчить свято роздача нагород і дефіляда. Вступ: на попис вправ 1 зол., для селян і дітей до 10 літ 50 гр., місце на ступениці 2 зол. *Свято відбудеться чи дощ чи погода.*

—o—

Вбивник дир. Бабія помер.

В ночі на 15. ц. м., помер у вязничному шпиталі у Львові Савчук, що вбив тому три тижні директора української ґімназії, бл. п. Івана Бабія. Терорист, тікаючи перед арештуванням, пробував, як відомо, окінчити самогубством і пострілився тяжко в голову. Перевезений до шпиталю в Бриґідках, боровся весь час зі смертю. Всі лікарські зусилля вдержати його при житті були даремними і врешті Савчук помер, залишаючи справу атентату невиясненою.

Війна буде в повітрі.

Знаний конструктор літаків, голяндець Фокер в інтерву з представником англійської преси на тему майбутньої повітряної війни сказав м. і.: Повітряні атаки підуть як блискавиця і будуть виповідженням війни. Напасник не буде ждати на формальне доручення свистка паперу, але вдарить негайно, як тільки війна буде виповіджена. Слід тямити, що в часі майбутньої війни, яка буде вестися переважно в повітрі, зміниться ціла шпигунська система. Один тільки шпигун, що має тайний висильний радієвий апарат, зможе керувати акцією цілої повітряної фльоти над столицею. Якби таке місто як напр. Льондон заатакувало 200 до 300 новочасних бомбових літаків, ніяка пожежна сторожа не зможе опанувати такого вогню і значна частина Льондону переміниться в руїну. Фокер заявив, що гази не будуть такі страшні, як загально думають, бо до успішної газової атаки потрібні сприятливі умовини, які не все складаються.

Обговорюючи сили летунських військ поодиноких держав, Фокер заявив, що совітська Росія найкраще зрозуміла потребу вишколити відповідну армію пільотів і механіків. Росія на думку Фокера щодо летунства далеко сильніша, ніж багато людей собі це уявляє. Величезні простори Росії вимагають величезних апаратів до перевоження військ і Росія будує тепер найбільшу повітряну фльоту, яку вжив і до транспортів і до [illegible] акцій.

—o—

Другий процес
віденських змовників.

Перед військовим судом у Відні розпочався 14. ц. м. другий з черги сензаційний процес гітлерівських змовників, які 25. липня ц. р. зорганізували збройний напад на будинок віденського радія, приневолюючи одного службовця оголосити фальшивий комунікат, що владу в Австрії обняв д-р Рінтелен. Обвинувачених є 15 осіб, м. і. два поліцаї. Всі відповідають за злочин державної зради. Закидують їм, що напали на будинок радія, щоби дістати в свої руки найвиґідніший інформ. апарат і щоби тим чином перефорсувати кандидатуру Рінтелена на канцлера Австрії. Всі обв. служили в австрійському війську. Процес потреває кілька днів і скінчиться певно новими смертними присудами. Незавидна доля двох поліцаїв, що робили критичного дня службу при вході до будинку і впустили всіх змовників. Підчас того нападу вбито 5 осіб, а саме провідника змовників Шревка, двох поліцаїв, шофера й одного віденського актора, який припадково знайшовся в будинку радія.

ПОЛІЦІЯНТИ НА ШИБЕНИЦІ.

Львів, 15. серпня 1934.

Хто не знає віденського поліціянта, що для цілого світа був здавен прикладом найкультурнішого носія служби безпеки, здебільша знавця кількох европейських мов, ту завжди зрівноважену і чемну людину, готову до послуг землякам і чужинецьким гостям? Віденський поліціянт — це синонім обовязковости, безпристрасности і ввічливости. Славна на весь світ стала поведінка віденських поліціянтів підчас комуністичних заворушень кілька літ тому перед „Юстіцпаляст-ом", і потім під парляментом, — коли вони радше дозволяли юрбі, щоби вона їх била та всілякими способами провокувала — але не дали себе вивести з рівноваги і не робили вжитку зі смертоносної зброї. Панувати над вулицею нервами, спокоєм, авторитетом свого службового становища й авторитетом державної влади, яку вони, собою представляли, — це була завжди девіза віденських поліціянтів, зодягнених у мундури патріотів-громадян, свідомих великої правди, що не нарід істнує для них, лише вони для народу. І тому мало яка поліція на світі мала таку високу пошану у своїх земляків і чужинців, що знали світ, як поліція наддунайської столиці.

Але від часу, коли вибух бунт на кораблях воєнної маринарки Британської Імперії, коли заломився фунт штерлінґів і американський долар, від того часу не стало вже на світі річей неможливих. Можливим стало, щоб у державі славній своєю пошаною законів розстрілювали на підставі заочного присуду тайного суду високих державних достойників в їх приватних помешканнях, — і стало теж можливе, щоби віденський поліціянт брав участь у тайній змові проти леґального уряду, покидав свою позицію перед загроженим державним будинком і посередньо причинявся до вбивства свого канцлера...

„На підставі присуду надзвичайного військового суду засуджено на смерть чотирьох поліціянтів: присуд виконано вчора вночі". Яка коротка телеграма і скільки в ній трагічного змісту! Річ не в чотирократній жертві людського життя, — адже людське життя стало вже таке дешеве! Річ у заломанні в одній частині Ев-

ропи ще одного незарушного там досі морального авторитету.

Колиб ще скінчилось на тих чотирьох одиницях — можна би казати про виїмок, який потверджує правило, можна би казати про збіг нещасливих обставин, з вини яких тих четверо осіб дало себе збаламутити. Але справа далеко складніша. Передовсім перед надзвичайним військовим судом ставало не четверо а 11 поліціянтів, з яких 4 повисло на шибениці, за двома замкнулась до кінця життя вязниця, решта дістала кару по 15—20 літ вязниці. Прилюдна розправа, яка трівала від минулої середи до понеділка вечором, виказала, що всі вони знали про плян кривавого „пучу“ з 25. липня ц. р., нічого про це вищій владі не сказали, та свої службові обовязки у критичному дні зловжили на користь повстанців. Однак поза ними — перевірка особового складу віденської поліції виказала, що поверх сотні поліціянтів належало до націонал-соціялістичної партії і платило членські вкладки ще навіть після останніх кривавих подій у Відні та цілій Австрії. Очевидно, всіх їх викинули з рядів поліції; кількох високих поліційних старшин перебуває ще далі у вязниці.

Проблема багато глибша: вона торкається і внутрішніх відносин в Австрії та дальшої долі тієї країни, і питання засобів, якими користуються всі революційні змовники. Щодо першої точки, то успіх націонал-соціялістичної ідеї у рядах віденської поліції є мабуть найяскравішим доказом сили тієї всенімецької партії і неминучої її перемоги в Австрії у ближчій чи дальшій будучині. Вістки про істнуючу небезпеку нового повстання, не взважаючи на всі криваві методи боротьби з націонал-соціялістичним рухом в Австрії і на різкий зворот політики Німеччини, яка під натиском закордонно-політичних мотивів не лише вислала до Відня Папена, але й арештувала около 80 провідників австрійського нац.-соц. леґіону, створеного і втримуваного офіціяльними німецькими чинниками, — ці вістки доказують як не мога краще безвиглядність зупинити природний хід подій. Сила ідеольоґічної стихії надто сильна, щоби можна її здушити адміністраційними репресіями та шантажем чужинецької інтервенції.

А проте, коли радіють націоналістичні німецькі кола успіхами своєї ідеї, то виявлені на судовій салі відносини у віденській поліції мають і свою темну сторінку. Про моральний бік справи казали ми на вступі: безповоротне розвіяння ореолу, що досі сповивав імя віденського поліціянта. Темна сторінка метод конспіративних рухів торкається втягування до політики чинників, аполітичність яких є підставою їхньої громадської чи державної місії. Очевидно, що розкласти свою пропаґандою і здобути для своїх цілей адміністраційний апарат, та передовсім військо і поліцію, — це найкраща ґарантія успіху змовників. Але чи можна трівко вірити військовій силі, до якої раз уже найшла доступ якнебудь політична доктрина, тій силі, якої підставою є лише одна доктрина: послух і дисципліна супроти кожночасної влади, якої вона є лише виконавчим орґаном?! І тому потрійна це правда, що коли тільки здобуде владу якийнебудь повстанський рух, він мусить мерщій „чистити“ передовсім той військовий і поліційний елемент, завдяки якому здобув владу...

Льоґічний висновок — що так, чи інакше маленька Австрія має ще перед собою важкі часи. Тіла віденських поліціянтів на шибениці є грізним мементо для цілого державного ладу і спокою тієї країни. Не врятувало її з хаосу безглузде вбивство канцлера Дольфуса, не врятують її з нього ані шибениці у Відні, ані римські розмови віцеканцлера Штаремберґа. Одна помилка тягне за собою другу, і чим раз довша черга тих помилок, тим вони траґічніші і вузол стає щораз більш замотаний. Меститься на долі Австрії насильницька заборона злуки двох частин одного народу; заборона та створила з Австрії штучно европейський вулькан, який загасне тільки тоді, коли щезне та перша основна причина всього австрійського лиха.

Треба фахівців-аґрономів.

ПІД УВАГУ СТУДІЮЮЧІЙ МОЛОДІ.

Вндовзі починається новий академічний рік. Абсольвенти середніх шкіл вибирають собі звання, якому хотять присвятити дальші студії та разом з тим рішають про те, по якій лінії піде їх дальша праця у житті. Тому не від річи буде згадати дещо про справу агрономічних та інших господарських студій, якої досі ніхто у нас не порушував та яка повинна бути для абсольвентів середніх шкіл також предметом надуми при виборі звання.

Складається так, що у фахових студіях вибирають у нас найменше цей напрямок, який у нашім народі заступлений найбільшою скількістю населення та найважнішою ділянкою нашого нар. господарства. Це хліборобство. Ріжні його ділянки чекають у нас на людей, які могли би не тільки вести їх, але передовсім зорганізувати та використати ці природні багацтва, які залишились у руках нашого українського селянства. Бо кількадесять агрономів, кількох садівників та пасічників, — це все, кого ми маємо з фахових людей у цій ділянці. А тимчасом чуємо заклики, що наш молодий промисл зможе втримати велике число техніків та кваліфікованих майстрів, що наші приватні торговельні підприємства і кооперативи потребують фахових людей у своїй ділянці праці, що треба ще ріжних фахівців для орґанізації наших варстатів праці в цілому краю, але найменше говоримо про те, що найбільше варстатів праці, які дають джерело прожитку міліонам нашого населення, потребують якраз найкращих фахівців, котрих ми не маємо. Ми все міримо потребу щодо наших фахівців тими можливостями дістати місце зарібку чи посаду, які є сьогодні. Це фальшивий підхід. Бо коли будемо продукувати фахівців тільки для тих варстатів, які маємо сьогодні, то ніколи не зможемо розвинути нових ділянок продукції та перерібки, яких потребує наше народне господарство. Пригадаймо приклад, що його ми мали після війни, коли тисячі нашої молоді, яка мала покінчені середні школи, найшлася за кордоном краю, маючи змогу фахово студіювати, і вибирали звання, яке їм справді пригодилося. Вислід був такий, що сотні абсольвентів фахових шкіл ріжного напрямку створили у нас новий і досі незнаний варстат праці, створили нові господарські чи технічні орґанізації, в яких найшли працю, про яку довшими роками ніхто не думав.

Так само не знали наші інжиніри техніки, які сьогодні працюють у нашім виробництві, що вони найдуть таку працю при неістнуючих ще тоді варстатах. Студіюючи свій фах, треба знати, що в народньому господарстві, для якого такі самі студії конечні, коли в інших народів вони розвиваються і приносять користь.

Коли поглянемо на абсольвентів високих господарських шкіл, то бачимо сьогодні, що майже всі вишколені фахівці агрономи станули до праці. Сьогодні наша молода господарська орґанізація відчуває вже брак аґрономів. Говоримо очевидно не про всіх, які покінчили агрономічні школи, а про добрих знавців свого діла, які свою справу розуміли і її належно можуть вести. А прецінь ніхто справді не міг передбачити кілька літ тому, що вже так скоро може забракнути нам фахових аґрономічних сил! Навпаки часто читали ми в пресі, що багато агрономів, без посад, та що годі їм найти собі пра

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 17. СЕРПНЯ 1934.

А. Є. ЗАРІН. 6)

Куплена слава.

Оповідання.

VIII.

„Кінець!“ — сказав до себе Ґдовський повертаючись додому і радісно всміхнувся на цю думку. Він рішив скинути з себе це рабство спровола-тихцем. Спершу він помістить одно оповідання під псевдонімом, потім друге, а далі повість, роман і відродиться під іншим імям!

В цей самий день засів він до праці і йому здавалось, що ще ніколи він не писав з таким запалом. В невеличкім оповіданні різко і типічно він представив відношення багача до бідного. На приблизно трийцяти сторінках розвивалась зворушлива трагедія.

Ґдовський скінчив оповідання за три дні, підписав прізвищем „Аркадієв“ і рішив віддати до журналу „Розмови“, де вже третій рік редактором був Топорін.

— Кого я бачу! — приятельським тоном зустрів його редактор у свому кабінеті.

Топорін все ще носив довге волосся, але його обличчя втратило давніший захмарений вигляд і ціла постать набрала якусь солідну заокругленість.

— Прошу сідати! Що скажете?

— Приніс дещо, — відповів Ґдовський виймаючи з кешені рукопис.

Топорін стягнув брови.

— А — а! — протягнув він. — Так, ви ще не кинули писати? Невеличка річ?

— Приблизно аркуш.

— Ну, то ще можна. Я перегляну. — протекціонально заявив Топорін, відкладаючи на бік рукопис: — а то, знаєте, в нас дуже мало місця.

І він клопітно оглянувся по своєму столі. Ґдовський зрозумів натяк і зніяковів.

Ледви сім років минуло і Топорін тепер, ця тупа безрадність, уже редактор говорить до нього, до Ґдовського, як до новика.

— Коли ж я дістану відповідь? — спитав він і встав.

Топорін також піднявся з крісла.

— Найскорше хіба десь так за два тижні, але для вас... — він підняв очі на стелю, потім поглянув на підлогу і сказав: — прийдіть післязавтра.

Ґдовський вийшов. У передпокої зустрів Чулкова.

— Ви тут? — викрикнув цей здивовано.

— Семене Капітоновичу! — закликав його Топорін, який у тій хвилині виглянув зза дверей. Чулков спішно стиснув Ґдовському руку і побіг до редактора.

Ґдовський вийшов прибитий з редакції. Очевидно його вже викреслили з числа письменників і тяжко буде йому завернути до них...

Але коли прийшов додому, побадьорішав. Він іще приверне собі давнє становище! Його талант — з ним...

Ніколи ще, навіть тоді, коли вперше заносив оповідання до редакції, не переживав такої муки непевности, як тепер і такого якогось страху, що з ним за два дні пішов до редакції. Думка: візьме, чи не візьме, — яку він давніше навіть не припускав, заволоділа ним і мучила.

Топорін примусив його чекати в почекальні доброї чверть години, і за той час Ґдовський освідомив собі своє пониження.

Він увійшов до Топоріна з блідим обличчям і робленою, вимушеною усмішкою. Топорін трохи піднісся на кріслі йому назустріч і показав рукою на крісло. Ґдовський горів попросту з нетерплячки.

— Так що? — просто спитав він Топоріна і завмер.

Цей трохи збентежився, але потім рішуче потряс своїми кучерами і відповів:

— Та що, Тимофею Аркадієвичу, не візьму!

Ґдовського аж піхкинуло на спинку крісла і він поблід.

— Чому?

— Та що, — вже звичайним тоном відповів Топорін, на мою думку — слабеньке. Ви вже відвикли. Так! А крім того, знаєте, неоригінальне — наслідуване... — докинув він.

— Що? — Ґдовський нагнувся з крісла і витріщив очі на Топоріна. — А когож я наслідую?

— Та хоч би й того Шуґаєва! Образ характерів, стиль, навіть сюжет його. Це ж його улюблений мотив: незадоволення, протест проти стихійного збігу обставин. Так! Відвикли! — і Топорін виняв з шуфляди рукопис та поклав його на столі перед Ґдовським. — Попробуйте, може деінде візьмуть. От хочби у Степанова!

Але Ґдовський вже не чув тих слів, до решти розбитий його заввагою.

Він наслідує Шуґаєва! Та чиж може бути гірший глум!

І він раптом вибухнув:

— Я наслідую цього ідіота? — закричав він схвильовано. — Та чиж ви знаєте, що Шуґаєва нема, що це я, я! — він ударив себе в груди.

Обличчя було бліде, очі горіли.

Топорін зачудуваний витріщив на нього очі, потім похитав головою і сказав:

— Та що ви кажете?! Шуґаєв ідіот? Шуґаєв — сила, талант!

— Прокляття на його голову! — несвоїм голосом вигукував Ґдовський. — Та чиж ви не розумієте, що це я! Все це я писав!

Топорін суворо поглянув на нього.

— Но це вже на мій погляд — сказав він: — просто брехня. Я тільки дивуюсь, як ви можете таке говорити!...

Обличчя Ґдовського скривилось скажено.

— Коли я кажу, то це певно так, а не інакше! І не вам мене вчити! — вигукував він. — А я вашу ідіотську думку я чхаю і на всіх тих...! А щоб вас усіх чорти пороздирали! — при тому розірвав рукопис на шматки, кинув на долівку і вибіг з редакції.

Топорін спішно вискочив і замкнув за ним двері на ключ, після чого сів і довго похитував головою з дива і з переляку.

міщення. Тимчасом факт, що наші агрономи тоди найшли приміщення, є простим випливом з наших господарських умовин, в яких чимраз більше треба фахівців для досконалення організації нашого найважнішого варстату праці — сільського господарства.

Це образок тільки з одної ділянки господарських наук. Бо ми переконані, що у нас також можнаб найти місце фаховій силі з ділянки чи то городництва, чи садівництва і т. д. Всі вони будуть з часом конечні для розвитку нашого сільського господарства і без них не можна буде нам поступати в цій найважнішій ділянці нашого економічного життя вперед.

Колиб хто запитав сьогодні, чи може якаебудь українська господарська установа заручити, чи абсольвент високих агрономічних чи інших господарських шкіл зможуть дістати потім працю і заробіток, як це буває тепер у запитах до господарських діячів, то треба просто сказати, що такої з а п о р у к и ніхто дати н е м о ж е, — як і не вимагає ніякий кандидат прав, щоби йому хтось дав гарантію, що він буде мати добрі доходи зі своєї майбутньої адвокатської практики, або як не можна дати ніякої гарантії студентові медицини, що він як лікар матиме повну ждальню пацієнтів. Однак одно певне: що при розбудові варстатів праці ми замало звертаємо увагу на розбудову і належне використання наших середніх і дрібних господарств, що в часі, коли наші інтелігентні хлопці та дівчата добиваються за канцелярійними посадами, під нашим містом масово осідають б о л г а р и, які займаються плеканням городовини та овочів і використовують нашу землю. В чужих руках, що у нас треба спроваджувати з далеких заморських країв яблока, які вдаються також на нашій землі, на якій мозолиться селянин над житом та бараболею, а все це тому, бо у нас є мало фахівців, або їх загалом нема на те, щоби по здобуттю фахового знання стати господарями на невеликих власних селянських господарствах. А попри це розвиток сільсько-господарського життя іде в тому напрямку, що суспільна господарська організація вимагає чимраз більше господарських фахівців, а є багато таких ділянок у сільському господарстві, які зможуть стати варстатом праці тільки тоді, коли візьмуться за них фахівці. Вкажемо хочби на те, що наше кооперативне молочарство не істнувало, доки не прийшли фахівці, що потрафили його зорґанізувати.

Одначе коли заохочувати абсольвентів середніх шкіл до того, щоби вони ішли студіювати на високі господарські школи, то мусимо виразно сказати, що майбутні висліди їх праці залежать передовсім від доброго опанування їх фаху, доброї практики у виконуванні робіт та свідомости, що сільське господарство це один з найважчих фахів, які можна опанувати тільки важким трудом і великим вкладом праці. Тому ті, які збираються студіювати агрономічні і подібні науки, мусять це мати на увазі і бути на це приготовані, а до того ще по закінченні студій вибороювати собі своєю працею прожиток. Зновж наші господарські установи і діячі поможуть їм та поділяться з ними своїм досвідом та своєю працею, коли вони свої студії покінчать.

Бо наше хліборобство — це у нас варстат праці, який щойно чекає, щоби його належно використати.

Інж. д-р Евген Храпливий.

Совітська „амнестія" та її вартість.

ЗВІДКИ ВОНИ ЙДУТЬ?

Появилися чутки, що совітський уряд приготовляє амнестію для еміґрантів. Вийшли вони з Франції, імовірно у звязку з новими дипльоматичними витками, якими французький уряд пробує позшивати старий союз, що тріщить усіма швами. Звістки ці підтримує чеська преса. Важко рішити, чи вони виходять виключно з Москви чи теж з еміґрації. Не було би дивне, якби Франція хотіла позбутися значнішої частини колишніх російських підданих, що залили сотнями тисяч хочби її столицю Париж.

НАВІЩО БУЛА БИ ПОТРІБНА БОЛЬШЕВИКАМ АМНЕСТІЯ?

Нема сумніву, що большевики радо прийняли би якнайбільшу скількість еміґрантів з двох причин: 1-мо постійно бракує їм добрих фахівців, головно в промислі, 2-до масовий поворот еміґрантів був би для них новим засобом політичної пропаганди — мовляв, атмосфера так поправилась, що навіть вороги совітського режіму вертаються спокійно до батьківщини.

Якби совітський уряд навіть справді проголосив амнестію, то здається, наша еміґрація не була би в такому клопоті, як російська. Для російських еміґрантів питання: „їхати, чи не їхати?" насувається при кожній нагоді як більш-менше реальна можливість. Большевицький уряд, хоч як сильно та часто кричить про свою інтернаціональну ідею, більше російський, ніж попередні царські — Москва і Ленінград ведуть більше централістичну політику тепер, як колись.

ГОЛОС ТИХ, ЩО ВЕРНУЛИСЯ.

Історія одної поворотної хвилі української еміґрації на Радянську Україну і виїзд туди більшого числа галичан на постійні посади це така наглядна лекція, що до неї не треба додавати ніяких арґументів. Знаємо десятки імен людей, що виїхали на Радянську Україну як захоплені новим режімом, у численних випадках як щиро переконані оборонці цього ладу, навіть завзяті комуністи.

Знаємо, яка доля стрінула радянського представника Лапчинського, за „панування" якого найсильніше розрослося на галицькому ґрунті радянофільство, знаємо, як скінчили Коссак, Тютюник, Букшований, Добротворський — усі під стінкою. Про засланих на каторгу або замучених у чрезвичайці вже і не згадувати.

АТМОСФЕРА ПОЗА РАДЯНСЬКИМ КОРДОНОМ.

Не хочемо заводити довгої суперечки на тему: чи дотеперішні амнестії і та, якої сподіваються, дотримали та дотримають урядові обіцянки для поворотців. Для нас досить 15-літнього досвіду, складеного радянським правлінням, яке і не скриває своїх метод супроти т. зв. контрреволюціонерів. Кожний громадянин Радянського Союзу може через ніч попасти у контрреволюціонери, хоч би його поведінка льояльного, смирненького, мовчазного громадянина не змінилася в нічому. Вистачає донос, провокація, особисті порахунки з якимось партійником, поліцаєм, агентом.

Атмосфера громадянського життя в европейських країнах і Рад. Союзі така різна у своїх найглибших основах, що людина, яка переїзджає радянський кордон, бачить, що віхала у новий світ, де панують зовсім інші закони моралі, справедливости, чести. Чи не досить для такої людини єдиного почування, що приїзджає вона до краю, звідки важче видістатися, ніж із африканської каторги?

ПСИХІЧНИЙ СТАН.

Скажім, що вістки про голод перебільшені, хоч ми певні, що всього жахливого стану на

— От до чого доводять гроші! — вкінці пробурмотів він заспокоюючись і забираючись знову до коректи.

Гдовський прийшов додому мов у горячці, він не знав, чи сон це, чи ява,, таке погане і жахливе це все йому здавалось.

— Я наслідую Шуґаєва! — вигукував він біґаючи по кімнаті та дико реготався. — Цього доробала, дурного чопа! — і посипались лайки на голову Шуґаєва, які йому тільки слина принесла на язик.

— А я подорозі заскочив до вас. Якщо ви кудинебудь збираєтесь... — почув він раптом голос і побачив на порозі Чулкова.

— А! Дуже радий! — сказав Гдовський насилу стримуючи схвилювання. — Прошу сідати!

Чулков сів і почав розповідати літературні новинки. Гдовський не слухав його. Він знову переживав ці страхіття, які приніс йому нинішний день і тупо дивився в одну точку.

Раптом йому почулось імя Шуґаєва і немов його щось вжалило. Він зірвався і майже закричав:

— Шуґаєв, кажете: Шуґаєв! А чи знаєте, що він злодій, нікчема, що ціла його слава — крадіж, підла крадіж! — Він поблід від схвилювання.

Обличчя Чулкова спаленіло, а очі загоріли цікавістю. Він відчув, що зараз почує щось надзвичайне цікаве і завмираючим від схвилювання голосом спитав:

— Що ж він украв, в кого і коли?

— Злодій! — повторив Ґдовський зі щораз більшим запалом. — Він украв в мене імя і всі його твори — це мої! Я пишу, а він тільки підписує!

Чулков всього сподівався, тільки не того, що почув. Це було таке недоладне, так страшно і смішно недотепне, що він грімко зареготався.

— Ха-ха-ха! От видумали! Потіха! Якби так йому це сказати! Ха-ха-ха! Шуґаєв — ви, а він тільки так... — викрикував він і не переставав сміятись.

Гдовський спершу пристанув від його сміху, мов грім у нього вдарив, але потім пірвала його лють.

— Я, я, я! — закричав він і тупав ногою. — Він купив мене, моє перо, моє імя! Я йому це просто увічі скажу! Ви не смійте мені не вірити!

Чулков поглянув на нього і відразу сміх завмер йому на устах. Він налякався не на жарти божевільно-лютого вигляду Гдовського.

— Тимофею Аркадієвичу! — заговорив він. — Заспокійтесь, я тільки так, адже ж я вам вірю. Я вже давніше догадувався! Розуміється, що злодій!...

— Ах, ви не вірите мені! — з розпукою сказав Гдовський і у безсиллі упав на фотель.

IX.

Це була незвичайна новинка. Чулков просто від Ґдовського побіг до редакції „Розмов" і там у Топоріна застав Шуґаєва, чим він невимовно зрадів.

Топорін щойно розповідав про відвідини Гдовського і про його дивні слова, з Шуґаєв сидів з витріщеними очима і з переляканим блідим обличчям.

— Так, треба признати, що був він колись письменником і не без вогника. — говорив Топорін, — а дістав спадщину і все пішло з димом! Піянство, картярство... А була жилка. Без сумніву!

— Це ви про Ґдовського? — викрикнув у запалі Чулков. — Збожеволів! — він пристанув по середині кімнати і насолоджувався враженням, яке викликав у слухачів своєю новинкою. Топорін з переконанням притакнув, а Шуґаєв поглянув перелякано на Чулкова.

— Збожеволів! — сказав Чулков. — Я саме був у нього. Біґає по кімнаті, бє себе у груди і вигукує: „Шуґаєв — це я!" То значить: ви — нібито — це він, пояснив Чулков зі сміхом: — Чудний чоловік! Я спершу навіть налякався. Потім успокоїв його і — швидше навтікача!

— Цілком можливо. Від такого бездільного життя, — сказав Топорін і докинув: — а все це через гроші!

У Шуґаєва на хвилину потемніло в очах. Щож тепер буде? Він почав війну? Скандал — ганьба — —

— Вам погано? — скрикнув нараз Чулков, коли побачив налите кровю обличчя Шуґаєва.

— Води! — сказав цей слабим голосом.

Топорін як мога скоро, мало не збив з ніг Чулкова, налив до шклянки води і подав її Шуґаєві. Цей жадібно випив воду і важко відітхнув.

— Якже він посмів? — пробурмотів він.

Чулков сплеснув руками.

— Ах, Боже мій! і ви тим хвилюєтесь? Ха-ха-ха! Таж ви — здається — навіть його не знаєте.

— Та що це вам, — сказав Топорін і засміявся: через такі дурниці! Та ви повинні бути горді на це! Так! Адже він на вашій славі збожеволів. Таж це в роді того — немов через якусь красуню! Хе-хе-хе!

— А всеж таки...

— Дурниці! Ви краще скажіть, коли нам повість дасте? Чекаємо!

Але Шуґаєв не міг говорити ні про що іншого і покинув редакцію та поспішив до Ґдовського.

— То ти так! — говорив він у думках до Ґдовського: — це в тебе називається — чесно? Ну, постривай! — і в люті він підганяв свого візника. — Я тобі покажу!

Задихаючись від схвилювання, червоний, лютий, він ледви дочекався, поки йому відчинять двері і вихром влетів до Гдовського та скинув на підлогу плащ.

У безсилі під враженням дня Ґдовський лежав на отомані, але коли побачив Шуґаєва, зірвався мов ужалений. З божевільно-горючими очима, з обличчям блідішим від паперу він підійшов до нього, а ціле тіло тремтіло мов у пропасниці.

Шуґаєв у скаженості не бачив, в якому стані був Гдовський і не переставав кричати захриплим голосом:

— Ти може думаєш, що тобі повірять? Ти мені душу продав разом з язиком, а тепер

українських землях ніхто з нас уявити собі не може. Погодімся, що ті, які вернуться на Радянщину, дістануть негайно місце при державному жолобі і теж тільки чутимуть про голодову смерть своїх земляків. Але гірше, ніж фізичні муки, — психічний стан людини, яка почуває весь час, що є сліпим знаряддям влади, для якої життя сотень і тисячів, іграшка, експеримент

Совітський громадянин це одно кільце у величезній машині, якою кермують фанатики. Його враження, пересвідчення, світогляд мають право істнувати тільки в такій формі, яка дозволена урядом і корисна для нього. У комуністичному режімі нема місця за індивідуальну творчість, ані особисті переживання.

ПЕРШІ НЕХАЙ ВИДУТЬ РАДЯНОФІЛИ.

Якщо справді прийде амнестія для емігрантів з територій теперішнього Радянського Союзу, то ми радили би передовсім вертатися на Радянщину тим, які вже від літ на еміграції боронять совітського ладу і навіть змальовують його прикмети. Вони повинні би покористуватись першою нагодою такої подорожі і почати працювати в краю, до якого заохочують інших. Це один із найкращих способів перевірити свої погляди і з них — вилікуватися. Гадаємо, що якби нині, проголосивши амнестію, радянський уряд відчинив одночасно кордони для своїх громадян і сказав одніське слово „еміґруйте!", то перші виїхали би звідти ті, що вже роками каються, чому покинули зігнилу Европу.

Стривай, я з тобою розправлюсь! — і він погрожував кулаками.

Ґдовський тремтів. Ненависть душила його, і він тільки задихано — жалібно хватав устами повітря немов риба викинена на сушу.

— Та я завтра твоє письмо оголошу в усіх часописах! Ти ще мене не знаєш! Ти думаєш, що я тобі терпітиму? А щоб ти щез! Я і без тебе зумію писати! Невелика мудрість! Я його годую...

— Мовчи! — прошепотів задихано Ґдовський.

— Що?! Та я тебе! — і розпалений Шуґаєв кинувся на Ґдовського.

Ґдовському потемніло в очах, закрутились зелені колеса. Повітря роздер нелюдський крик. Непризнаний письменник раптом пірвав зо стола медведя з бронзу і вдарив по голові Шуґаєва. Шуґаєв упав. Обличчя залилось кровю, а Ґдовський без памяти не переставав бити по цьому зненавидженому обличчі. Торощив кості і розривав уже мертве тіло...

X.

Убивство Шуґаєва стало величезною сензацією. По всіх часописах появились некрольоґи, де оплакували великий талант, що так траґічно і передучасно загинув. У вітринах появились його портрети, а за його труною йшла непроглядна юрба поклонників і поклонниць його таланту.

Чотири місяці після цього траґічного випадку Ґдовського поставили перед суд. Признали, що він не при розумі.

Він сидить у домі божевільних. Перед ним постійно маячить Шуґаєв.

— Візьми золото і віддай мені імя! — кричить він уперто, кидається на стіну і безсилими кулаками оббиває мур.

Але повернути імя не можна, а Ґдовський загибає у домі нещасників зовсім забутий, а імя Шуґаєва по всякій імовірности попаде в історію літератури.

Переклав Ю. Костів.

Бють китайських комуністів.

ЛЬОНДОН, 15. 8. ПАТ. Кореспондент Райтера повідомляє з Фу-Чев: За вісткою з британських джерел відділи урядових військ Чан-Кай-Шека числом 4.000 вояків увійшли до Фу-Чев. Комуністи числом 1.000 людей укриваються в горах на північ від Фу-Чев і ведуть партизанські бої. В самому місті панує спокій. Влада веде енерґійну акцію, переслідуючи комуністів.

Страчено чотирох поліцистів.

У Відні страчено 14. ц. м. чотирьох поліціятів, засуджених на смерть за участь у подіях 25. липня ц. р. Екзекуція відбулася в ночі на вязничному подвірі при світлі смолоскипів. Засуджених повішено, а саме: Вольрата, Гаселя, Леба і Майца.

—o—

По широкому світі.

— Уряд Зл. Держав рішив вибудувати 2.100 нових гидроплянів.

— У Софії помер болгарський ґенерал Юрій Вазов, б. міністр війни, що командував у 1912 р. військами, які здобули Адріянополь.

— Німецька консулярна влада заперечила австрійським нац.-соціялістам, які втікли до Югославії, переїзд до Німеччини крізь Угорщину.

Перед реформою суспільних обезпечень.

Недавно прем. Козловський у своїй програмовій промові перед послами кл. ББ заявив, що закон про суспільні обезпечення буде основно змінений. На цю тему появилися вже в польській пресі не тільки вістки, що міродатні чинники приступили до праці над зміною системи суспільних обезпечень, але теж безліч проєктів, як слід змінити закон з користю для обезпечених і без нових обтяжень працедавців та обезпеченевих установ.

„Ґазета Варшавска" в статтейці п. н. „Між Скилею та Харибдою" радить перевести децентралізацію системи „Кас Хорих", бо щойно тоді вони справніше обслуговуватимуть обезпечених. Одночасно внаслідок децентралізації можна буде зредукувати надмірний бюрократичний апарат і таким чином зросте справність адміністрації, а держава заощадить дещо гроша, витраченого для безліч урядовців.

Крім своїх міркувань „Ґазета Варшавска" присвятила більше місця проєктові зміни обезпеченевого закону, що його видвигнув один з визначніших санаційних діячів В. Фаберкевич. Він радить відступити лікування робітників-(ць) та службовиків фабрикам і самоврядним установам. Центральним обезпеченевим установам радить передати тільки обезпечення на старість і на випадок безробіття. Цей проєкт — пише „Ґ. В." — дуже приємливий для уряду, бо грошевий оборот обезпеченевих установ збільшився би. Крім того уряд вжив би ощадности обезпеченевих установ на латання недоборів у буджеті. Господарські сфери теж мабуть прихильно зустрінули би таку реформу. Промислово-торговельні палати, передбачаючи, що постійний буджетовий недобір доведе до нових податків або позичок, радить урядові не зменшувати обезпеченевих складок, але полатати заощадженими грішми діри буджету.

Проєкт Фаберкевича годі буде здійснити тому, що буджети самоврядних установ в оплаканому стані.

Тому цей проєкт — пише „Ґ. В." — має дуже слабенькі вигляди на його реалізацію.

Як прийшло до крівавих подій в Альжирі.

Кріваві протижидівські заворушення в альжирських місцевостях Константін і Аін Беда не перестають інтересувати французької опінії. Альжир уже давно втратив характер французької кольонії й обєднався тісно зі своєю метрополією. Населення переймає від неї не тільки культуру, але й соціяльну структуру, починаючи одночасно пролетаризуватись. Навіть комуністична та взагалі радикальна аґітація зачинає там прийматись і підготовляє ґрунт, схильний до заворушень.

Промислове місто Константін замешкує 70 тисяч берберів і феляхів, знаних від давна зі своєї войовничости. Згадує про це населення старо-римська історія в часі картаґінських воєн, а нумідійський король Масініса воював, як відомо, по боці Сціпіона і Ганібаля. В часах воюючого ісляму з Константіна виводилися пірати, що непокоїли цілу західну частину Середземного Моря. Коли прийшла французька влада, зустрілася з найзавзятішим опором місцевого населення, проти якого висилали часті карні експедиції. Вправді після сотні літ удалось їх трохи приборкати, одначе навіть асиміляція не затерла серед населення давних диких інстинктів.

Жидівські громади в Константіні і сусідніх місцевостях, як Аін Беда, дуже давні і многолюдні. Десята частина населення Константіна складається з жидів. Взаємини між ріжними релігійними громадами були завжди напружені. По обох боках панує ексклюзивність і замкнутість. Жиди придбали давно перед феляхами французьке громадянство і користуються опороною французької влади. Безпосередньої причини останніх жидівських погромів ще не виснено. Кажуть, що спровокував їх пяний вояк жидівської віри.

Жахливі події, що вивязалися з тих ексцесів, не знають навіть в неспокійній історії Константіна собі рівних. Осуд погромів є загальний. Розміри і поширення крівавих подій велять здогадуватись, що акція була заздалегідь підготована. Альжирська преса стверджує з арабського джерела, що погром мав вибухнути ще перед трьома днями, тільки не додержано умовленого знаку.

Наслідки кровавих подій в Константіні будуть, як заявила альжирська кольоніяльна влада, далекосяглі. Говорять про заборону скрайніх партій, про драконські кари на винуватців. Покищо арештовано багато осіб, закватировано військо і т. п. Перш усього французька влада старається недопустити до дальшого загострення відносин і приборкати фанатизм арабських мас.

Історія галицького театру.

Степан Чарнецький. „НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ В ГАЛИЧИНІ“. Львів. 1934. Накладом фонду „Учітеся брати мої“ ч. 11 (1). мала 8°, стор. 256.

Колиб книжка С. Чарнецького не була книжкою дуже доброю і цікавою, то і тоді читач, що цікавиться сучасним і минулим нашого театру не міг би прийти мимо неї байдуже. Це перша спроба дати в цілости історію зовсім загалові українському невідомої галузи українського театру, саме українського театру в Галичині за три четвертини століття.

Взявся до виконання цього завдання одинокий історик українського театру в Галичині С. Чарнецький, що сам близько стояв до нього, сам болів його болями і переживав його лихо, і майже 30 років працює пером як його історик і критик. Якщо не помиляюсь, окремі статті Чарнецького про галицький театр стали появлятися в журналах з 1905 року. (У щоденній пресі може і раніше). З того часу Чарнецький не покидає цієї праці, і кожен, хто цікавився долею галицького театру, мусів звертатися до статтей Чарнецького. На його статтях базував розділи про театр в Галичині О. Кисіль у своєму загальному нарисі історії українського театру й інші. Але розшукати кілька десятків менших розміром, та важних змістом статтей Чарнецького, розсипаних по щоденниках, тижневиках та місячниках галицької преси було завдання не легке, особливо коли деякі з тих видань химерно починали свій вік, щоб на третьому, четвертому числі його і скінчити.

Крім С. Чарнецького для історії українського театру можна було принагідно щось відшукати у спогадах О. Бараінського, Б. Лепкого, А. Чайківського, але це вже були зовсім відірвані листочки. Зрештою ю більше як два десятки розвідок С. Чарнецького теж освітлювали тільки окремі моменти з розвою галицького театру, поза якими залишалися більші або менші прірви зовсім неосвітлені.

Тепер маємо рівно освітлену хроніку українського театру в Галичині коротко, стисло, але принаймні без пропусків викладену а за це мусимо бути авторові дуже вдячні. Але l' appetit vient en mangeant: прочитавши книжку С. Чарнецького хочеться ще і докладнішої лектури на цю тему, хочеться деяких деталів, яких автор очевидно і не міг дати з огляду на те, що праця його друкувалася в серії популярних видань. Очевидно рямці видавництва клали авторові межі і вимагали скорочень та лаконічности. Тимчасом зовсім не багато треба додати до викладу, щоб він втратив свою компілятивність і з „нарису“ став просто „історією“ українського театру в Галичині. А такі бажані додатки міг би дати, розуміється, тільки С. Чарнецький.

Між тими додатками хотілось би бачити докладніше оповідання про початки українського театру в Галичині, не від 1864 року, а раніше. Правда, автор говорить про виступи Л. Трещаківського від 1848 р., але він зовсім не згадує про І. Озаркевича та його співпрацівників і сучасників. Цікаве булоб і далі заглибитись у студентській діяльности на театральній ниві Р. Маха і взагалі для історика театру дуже цікаво протягнути нитку від шкільних інтермедій попередніх віків, до яких мабуть ідейно належить і діяльність Р. Маха і простежити комбінацію старих традицій українського театру з новими впливами театру як з західньої Европи, і з Задніпрянської України.

Потім хотілось би мати аналізу зміни стилів театрального мистецтва за 70 років. Не можнаж, справді одною міркою міряти вистави 60-х років XIX. в. і початку віку XX. Досить порівняти фотографії, долучені в книжці напр. Бачинської в кринолині та адамашках „водевільного складу“ і хочби Рубчакової з акцесуарами далеко реальнішими. Хоч до кінця, як у Европі, галицький театр по шляху реалізму не дійшов (не дійшов також і побутовий театр у Наддніпрянщині), але по цьому шляху він поступав і ці кроки цікаво простежити. Не треба перебільшувати провінціялізму і застою Галичини. Той провінціялізм виявлявся в тім, що Галичина на ниві мистецької творчости не прокладала своїх оригінальних шляхів, не тягнула за собою інших країн, а сама поступала за зразками інших, але все таки не стояла, а поступала! Цікава напр. доба, коли і в Галичині пронеслася, нещаслива правда, течія підпорядкування театру літературі. Коли на світовій сцені запанували Ібсен, Гавптман, Шніцлер, Чехов, Ґоркий і наш Винниченко, то галицький театр теж заплатив данину цьому захопленню. Тут С. Чарнецький навіть затушковує невдоволення Артистичної Комісії Краевого Виділу з діяльности Садовського і Заньковецької у 1906 р. одвівши цьому ледви 6 рядків; а проте приїзд Садовського саме припав на той час, коли українська інтелігенція, а з нею і Артистична Комісія хотіла бачити на своїй сцені і Ібсена і Шніцлера. Колиж Садовський на бажання бачити Заньковецьку в „Примарах“ Ібсена відповів: „Хіба в Ібсена є щось доброго?“, то це тоді було справжньою шиканою. Але тепер, коли Ібсена ніде на сцені вже не побачиш, коли в Німеччині він поступився, щоб дати дорогу не тільки Кляйстові, а навіть Коцебу, відповідь Садовського, під оглядом чисто сценічним такою єресю вже не видається. Особливе з уст Садовського, як піонір того руху в українському театрі, що не був наслідуванням чужих взірців, але блискучою сторінкою української оригінальної театральної творчости.

Цікаво булоб пізнати не тільки зовнішні вияви, але і внутрішні пружини артистичного проводу в часах дирекції Сірецького. Це був дуже цікавий період у театрі, але нам неясно, чи мав провід артистичну програму, яку здійснював поволі, чи тільки шукав її. Це либонь повинен С. Чарнецький добре знати і з перспективи 20 років очевидно міг би досить обективно освітити.

Цікаві булиб ближчі і докладніші відомости про діяльність у Галичині Л. Курбаса та О. Загарова, бо це надто видатні постаті для історії галицько-українського театру

Висловлюємо ряд дезидератів не для пустої фрази і не для критики дуже поважної роботи, пророблено̂ї С. Чарнецьким, але з конкретною метою: тепер з нагоди 70-ліття українського театру С. Чарнецький дав компілятивний і надто стислий нарис історії галицького театру; ануж за 5 років з нагоди 75-літнього ювилею ми дочекаємося розвиненої і повної історії, що задовольнить наше зацікавлення! Таку історію може дати тільки С. Чарнецький, а значить це його обовязок. Після трицяти років запальної праці ще пять років — час для такої викінченої праці достаточний.

Наприкінці пара детальних завваг. Бачинську С. Чарнецький послідовно називає не Емілією а Теофилею; у чому річ? Чи вона мала два

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 17. СЕРПНЯ 1934.

НИКУЛАЄ ДОРІАРКУЛ. 2)

ЗІ СТОЛИЦІ СТЕПАНА ВЕЛИКОГО

І. СУЧАВСЬКІ ЦЕРКВИ

— А це що за церква?

— Це Сфинту Думітру. А біля церкви жіноча гімназія. А онде церква Мірнуцільор. Мені вона ще найбільше подобається. — Ходім цією бічною вулицею, тут побачимо ще одну церковцю. Ось і вона. Церковця Урсакія, безперечно найкраща з усіх. Але бачиш, що з нею?...

— Ов! А тут чого так мури потріскали, наче по якому землетрусі? Тут певне вже не відправляють?

— Певно, що ні.

— А ті вежі нагадують мінарети...

— Дуже можливе, що тут колись за турецьких часів була джамія... Пізніше певно ту джамію знову перемінили на церкву. А тепер тут відправляють у день, як бачиш, галки, а по ночах сови...

— Я перший раз у житті бачу такі потріскані мури. Яка тому причина?

— Тут під сподом мусять бути глиї, які не пропускають води. Глиї ті, змочені водою, стають ховзькі. А тому, що є нахилені, то по них, як є слота, або весною, як танують сніги, горішні шари їдуть униз. Ось маєш польський дім!

— Ов, то вони аж тут мають свій дім?

— Як бачиш. — І то у польському домі є тільки на цілу Сучаву одинока саля, де можуть відбуватись театральні вистави. Але це нас тепер не цікавить. Глянь тільки на мури зі сходу або з півночі!...

— Ов! А це що? Мури також потріскані і клямрами споєні. Але не знати, чи ті клямри багато поможуть? Здається, що ні. То в цілій Сучаві так мури тріскають?

— Ні, лиш при декотрих вулицях. Он там при вулиці рівнобіжній до вірменської, якою ми йшли, я бачив кілька домів, яких мури так потріскали. Розуміється, люди мусіли їх покинути.

— А це що за церква онде в долині?

— Це Сфинту І-он, святий Іван. Будівля нішо особливого. Краще виглядає дзвінниця, як сама церква. Коло церкви є манастир, де ігуменом є Стефанеллі, що звався перше Стефанюк. А тут у міському городі, у найкращому положенні, є римо-католицька церква, яку збудувала католицька Австрія, а онде наша унійтська церковця. Бо тут у Сучаві є трохи нашої унійтської бідноти, ремісників, робітників...

— Але-ж бо тут церков, церков...

— То ще не всі. Коло гімназії є ще церква Сфинту Никуляє, а чотири кільометри за містом у балці є ще одна вірменська церква з манастирем, Гаджагалар.

— А це що за дім?

— Це наш ратуш.

— То прегарний дім. Та він у Відні може стояти.

— Ще ходім цією вулицею трохи догори. Цей величавий будинок, то окружний суд. А ця липова алея — це т. зв. алея зітхань. Тут воркують вечорами закохані пари. — І це вже ціла Сучава...

— Дуже гарне місто. Чого більше хочеш? От сиди тут і Бога хвали!

II. ДЕЩО ПРО ЛЮДЕЙ.

— А якіж тут відносини у школі? який директор, товариші, молодь?

— Спасибі. Все гаразд. Директор незвичайно порядна і симпатична людина, Васіле Бурдугос із Кимпулюнґа. А товариші нічого собі. Є між ними всілякі: Дуже симпатичні, симпатичні і менше симпатичні. До цих останніх належить, на жаль, один наш землячок, що лупить жидам двійки з латини і греки з завзяттям, гідним кращої справи. Того тижня один шестак кидався на нього таки в клясі, хотів бити. — але другі ученики не дали...

— Ой, а ти не знаєш, що я приїхав сюди просити тебе, щоб ти його просив протекції для мого учня, який має здавати тут осьму клясу і матуру. — Як ти живеш із тим фільольоґом?

— Я з ним зовсім не живу. Але попросити його, попрошу. Чи це на що поможе, годі сказати. — Він, той землячок, живе тільки у приязні зі шваґром тутешнього префекта (старости).

— А хто тут префектом?

— Якийсь Піцул, мужичок зі Шкеї, села, що лежить таки оттут на заході коло Сучави.

Префект Піцул це колишній австрійський авскультант, — на війні дезертерував до хороброї румунської армії, — переможець над центральними державами, член ліберальної партії...

— Від давна префектом?

— Від останніх виборів.

— Тільки другий місяць... А вже чим уславився?

— Таки першого місяця видав був указ, що в неділі і свята всі коршми — байка, коршми! — але й усі ресторани мусять бути замкнені. — То-то був упав страх на нас усіх, що харчуємось по ресторанах!... Усім нам загрожував піст і то в неділі і свята!... Але зібралися власники коршем і ресторанів і щось там помастили... і ті богоугодні льокалі залишилися далі в неділі і свята отворені... Всемогучий бакшіш!

Батько префекта, старий Піцул зі Шкеї, любить трохи горло примочити і заходить до коршми на торговиці, та як трохи запроїться, робить у коршмі авантюри.

— Ей, пане Піцул, — уговкують його добрі люди, — батькові префекта не конче до лиця так у кошмі авантуруватись! Що на це сказав би пан префект?

— Нехай мене префект — і здорово п. Піцул вилаявся... Я тут собі сам префект!..

— А з ким ти живеш ближче?

— Властиво з ніким не живу ближче, а сходжуся найчастіше в ресторані і в каварні з Грицем Гарасимовичем і з Гаєром..

— Що тут Гриць робить?

— Будує дорогу до Бурдужен

— А хто то є той Гаєр?

— Це мій товариш... Порядний, але бідний чоловік.

— Десять років по іспиті, а вони ще не хочуть його зробити постійним. Клясичний фільольоґ з державною мовою викладовою. Родом з Кимпулюнґа, говорить по румунськи, як родовитий румун. Жадають від нього, щоби перейшов на християнство і змінив імя і прізвище, Давид Гаєр на Думітру Гириску. — Прегарний фільольоґ, знаменитий учитель.

— І змінить віру?

— Доки його мама жива напевно ні.

(Далі буде)

імена, чи прімадонна театрів у Київі, Камянці, Житомирі — Емілія Лютомська і Теофіля Бачинська — ріжні особи? У книжці С. Чарнецького на стор. 255 подано величенький список „прикріших" друкарських похибок, але зазначено їх не усі. Так не зазначено, що на стор. 47 під портретом композитора Михайла Вербицького підписано дати народження і смерти не його, а поета Миколи Вербицького (Миколайчина-Білокопитого). Не зовсім точно С. Чарнецький передає тезу Суворіна, який не прирівнює Заньковецьку з Сарою Бернар, а виразно ставить її вище від Сари Бернар і прирівнює до Елеонори Дузе, з талантом якої у Заньковецької бачить стільки риси в поривах безпосереднього чуття, в противлежність до Сари Бернар, творчість якої замкнена в удосконалій техніці і академічних правилах.

Як прийшло до Лугового городу у Львові?

У звязку з оголошенням терміну посвячення площі.

НАГІНКА НА „ЛУГИ".

В 1933 р. Лугова організація опинилася в дуже прикрому положенні через брак своєї площі у Львові. Ішла неперебірчива боротьба всякої масти націоналістів проти Лугової організації через те, що організація виробила нові статути. Лугова організація мусіла спромогтися на якесь велике свято, щоби вийти переможно в тій боротьбі за своє іствування. Противники Лугової організації розсівали поголоски, що Лугів вже нема, що всі навіть новозаложені Луги розлетілися. В цей опосіб паралізували роботу в поодиноких селах, бо кожне село стояло на становищі: „чому ми маємо пхатися наперед зачекаємо, що з цього вийде". Лугова організація мусіла зібрати у Львові якнайбільше Луговиків та Луговичок на свято, щобя показати загалові, що Луги істнують.

Противники Лугової організації здавали собі з того добре справу, що поборюючи Луги, треба їм усякими способами не допустити до Лугового свята у Львові: поставити Луговий провід у таке становище, що у Львові не буде площі на Лугове свято, а коли винайме площу якогось польського спортового товариства, то тоді проти Лугової організації мати арґумент, що ось, мовляв, Луговий провід робить Лугове свято на площі польського спортового товариства.

„СОКІЛ-БАТЬКО ВІДМОВИВ ПЛОЩІ.

У Львові була дотепер тільки одна українська площа, це площа „Сокола-Батька" за стрийською рогачкою. Площа та куплена зі збірок всього українського народу. Богато там зложених грошей і Луговиків. На цій то площі відбувалися у Львові Січові, пізніше Лугові свята. Лугова організація платила Соколові-Батькові за піднаєм площі на одну неділю на Лугове свято 300 зол., а потому 200 зол. За право уживання малої площі Сокола-Батька так званого видолинка, на дві години кожної неділі за весняні місяці, платила 100 зол. Колиж у 1933 р. Лугова організація звернулася в просьбою піднаняти їй площу Сокола-Батька, то Сокіл-Батько відмовив Лугам площі і на вправи, і на Лугове свято. Лугова організація мусіла зректися у 1933. р. загалом вправ під голим небом у Львові. Львівські Луговики і Луговички мусіли ходити на сусідні села, щоби там переробити Лугові вправи. Щодо Лугового свята, то діставши відмову від Сокола-Батька, лишалося Луговій організації зріктися свята; вороги Лугової організації булиб підняли нову аґітацію, що Луги щезли. Не лишалося нічого іншого, тільки найняти на Лугове свято шкільну площу у Львові, т. зв. Товариства рухових забав. Лугова організація наймила цю площу на Лугове свято за 60 зол. і на цій площі відбуто величаве і найбільше по війні Лугове свято ,на якому стало до вправ більше, як 1.300 Луговиків та Луговичок. Так Лугова організація доказала, що вона істнує. і буде істнувати.

АҐІТАЦІЯ ПРОТИ „ЛУГОВОГО СВЯТА"

Не помогла облудна аґітація, що Луг пішов на чужу площу. Хоча ріжні аґітатори завертали Луговиків з рогачок Львова, погрожували, що побють їх чи поріжуть, Луги на приказ своєї старшини ставилися на свято. Під впливом хитрої аґітації та під погрозами, львівська публика на свято майже не прийшла. Зате прийшло досить богато селян з доколичних сіл. Свято відбулося, але львівський Луг і дальше не міг вийти під голе небо на вправи, бо не мав де.

Головна Старшина Лугової організації не мала де у Львові ані уладити Лугових курсів чи вправ, чи навіть зібрати львівських Луговиків та Луговичок на вільному воздусі, на сонці. Бо одинока українська площа у Львові, площа Сокола-Батька, була для Луговиків замкнена.

„ЛУГ" ШУКАЄ ПЛОЩІ.

Головна Старшина здавала собі з того справу, що для вдержання Лугової організації та її розвитку, мусить здобути десь бодай шматок майдану для Лугу.

Ще восени 1933 р. почала Лугова Старшина робити заходи, щоби винайняти кілька морґів землі на площу, бо про купно площі не могла й думати.

Головна Старшина почала робити заходи в оо. Студитів у Львові, щоби винаймили кілька морґів на т. зв. Кайзервальді у Львові. Хоч які були сподівання, що вдасться винайняти кілька морґів майже неужитку, нічого з цього не вийшло. ОО. Студити, чи пак ігумен оо. Студитів ставив такі умовини винайму, які рівнялися відмові. Головна Старшина робила заходи й у львівському маґістраті та думала найняти кілька морґів міського ґрунту у Львові. Але і маґістрат відмовив. Назустріч Луговій організації у винаймі площі пішли оо. Василіяни. Передовсім завдяки прихильному становищу о. протоігумена Решетила та о. ігумена Лучинського Головна Старшина наймила 4 морґи поля у Львові при вул. Вулецькій і ґен. Івашкевича. Був це садок, частина з овочевими деревами, частина з городовинним городом. інспектами. Ґрунт цей наймав кільканацять літ раніше передтим огородник на городовину, плекання квітів, інспектів і т. д.

ПРАЦЯ ВЛАСНИМИ РУКАМИ.

В пятницю 30. березня 1934 р. о. ігумен Лучинський передав Луговій організації ці ґрунта в посідання. Три дні пізніше на польські Великодні свята перший раз львівські Луговики зійшлися на площі глянути на неї. Це була рання весна, попадував ще сніжок, а морозний вітер наче заповідав, які трудноші і яка велика праця чекає на тій площі. В середу 4. квітня найшлися перші охотники львівського Луга, які позиченими лопатами та тачками від інж. Рижевського почали роботу на площі. Того то дня заткнув першу лопату член Головної Старшини т. Р. Савчак для плянтування малого майдану. Проти тієї роботи запротестував дотеперішний державець цього ґрунту п. Мялковскі. Йому вправді вийшов був час держави, і він згідно з контрактом обовязаний був віддати ці ґрунта оо. Василіянам назад, однак не вважаючи на умову не хотів зректися тих ґрунтів, ба навіть, коли Луговики прийшли грати відбиванку, закликав постерункового, щоби Луговиків викинув з площі. Почалися довгі переговори з огородником, щоби забрався з площі. Вони тягнулися два місяці. За той час львівські Луговики безупинно днем і вечерами працювали над уладженням малого майдану на цій площі. Почалася гарна весна, а Луговики копали та перевозили землю на інше місце, щоби зробити рівним малий майдан. 6-ома тачками та 15-ома лопатами прийшлося скопати та перевезти до яких 3000 кубічних метрів землі. Земля була тяжка, жовта глина, яку треба було розбивати джаґанами, бо лопатою не можна було робити. Та робота йшла з повним запалом. Старшина львівського Лугу зобовязала львівських Луговиків та Луговичок відробити безплатно при плянтуванні і упорядкуванні площі 6 днів, себто 48 годин праці. Малий майдан ставав щораз то рівніший, лишалися береги на $1^{1}/_{2}$ м. високі, а під огорожею полишено грядки на квіти, на яких почали працювати львівські Луговички, копати, справляти, сіяти та засаджувати квіти. Цьогорічні травневі спеки пражили сонцем. Робота йшла повною ходою. Ночами при праці приспівував соловій у кущах, а великий місяць споглядав на роботу та присвічував, щоби було видко працювати.

10. травня малий майдан був засіяний травою, а грядки впорядковані, засаджені квітами, овочевими деревами та кущами. Але на цьому клопіт не скінчився. (Докінчення буде.)

При сучасних суспільно-господарських відносинах успішно боротися за існування може лише та людина, що основно вивчила ту чи іншу ділянку праці. Тому і українські батьки мусять доложити всіх старань, щоби кожна їх дитина скінчила якусь фахову школу.

НОВИНКИ

— **Порадня для вибору звання у Львові,** вул. Словацького 14/ІІІ, у звязку з вписами до шкіл уділяє інформації про фахові школи і переводить психотехнічні і лікарські досліди в днях 15, 16, 17 і 18. серпня ц. р. в год. 15—17. Крім того дає інформації про ріжного роду фахові школи кожного будного дня впродовж цілого року в год. 11—13. Хто жадав би переведення лікарських і психотехнічних дослідів повинен наперед умовитися про час дослідів устно або писемно.

— **Підпал.** У Скваряві пов. Золочів вибухла пожежа, наслідком якої згоріло при сильному вітрі кільканацять господарств. Слідство викрило, що винуватцем пожежі є Григор Гурський, який підпалив загороду свого кревняка Антона Гурського з пімсти у звязку з маєтковим спором. Палія арештовано.

— **Жертви купелі.** В Бузі між Завишнею і Добрачином втопився підчас купелі вояк Едвард Скшат. — В ставі біля Стецевої пов. Станиславів утопився Василь Верига. — У Вербіж пов. Коломия дістав підчас купелі в Лючі 14-літній Іван Воробець епілептичного нападу і втопився. — В Буську втопився в часі купелі в Бузі незнаний мужчина у віці коло 25 літ.

— **Хмаролім.** Над повітами сокальським і володимирським обірвалась хмара. Злива була сполучена з градом, який наробив школи особливо в Лучицях, де лід лежав цілу ніч, в Тарнавцях, Грушові і Милятині.

— **Добули останню жертву.** Після довгих глядань в ріці Бузі знайшли останню людину що згинула підчас автобусової катастрофи біля Садовного. Є це 15-літня Лая Фляйшер, учениця з Варшави.

— **Смерть за крадіж.** З Вятки повідомляють що шістьох урядовців харчового тресту засуджено на розстріл за масові крадежі харчевих запасів.

— **Стрілянина в скарбовому уряді.** В скарбовому уряді в Бересті усунено з посади начальника стемплевого відділу Ґавронського. Чуючися покривдженим, Ґавронський рішив пімститись і з револьвером у руці впав до бюра шефа скарбової палати Деніцевича, куди зайшов був начальник персонального відділу Ґжибовський на чай. Після кількох слів Ґавронський стріляв кілька разів до Ґжибовського ранячи його в груди і шию. Хотів ще стріляти до Деніцевича, але револьвер затявся і Ґавронський побив його тільки револьвером по голові. На Ґжибовськім переведено негайно операцію, виймаючи кулю, але стан його є грізний.

— **Краєва хроніка.** В Лавочнім пов. Стрий напали злодії на дім Андрія Козана, а коли він ставив опір, убили його і вкинули в ріку. — В Липці пов. Турка побилися за дівчину парубки В. Йосифович і М. Грицак, причому упав трупом, пробитий ножем. — В Мухах пов. Любачів господар С. Кузик зловив на своїм стриху злодія І. Олексина і підчас бійки вбив його.

— **Ріжні вістки.** Один із кандидатів на мирову нагороду Нобля — предсідник комітету товариства Ї. М. К. А. (Христіянське Т-во Юнаків) Джон Мотт; чому невідомо. — „Граф Цепелін" прилетів до Ріо де Джанейро. — У Кан (франц. Рівєра) дісталися до віллі колишнього президента Венесуелі Карабасса злодії і забрали дорогоцінностей на 2 міл. фр. — Між Англією і Німеччиною підписана умова, як будуть сплачувати гроші німецькі фірми, коли купують товар в Англії. — У Варнсдорф (Чехословаччина) згоріла фабрика паперу вартости 5 міл. корон. — У Панамі відчули сильне підземельне тремтіння; будинок Панамського каналу зарисувався. — Поважно занедужав грецький президент на уремію. — У Лінцу скінчив самогубством австр. генерал Кін; причина невідома. — При виборах нових членів французької академії кандидуватимуть два великі письменники Жорж Дюамель і Поль Кльодель. — Восени відбудеться у Софії стріча королів Бориса та сербського Олександра і президента Туреччини Кемаля Паші. — На Камчатці знайшли у віддалі 40 км. від морського берегу на висоті 500 м. кістяк величезного кита.

— **Збірне самогубство 9 дівчат.** З Амой у північному Китаю повідомляють, що 9 молодих китайських дівчат запротестувало несамовито проти дотеперішнього способу видавання їх замуж. Дівчата у віці від 13 до 15 літ звязалися шнуром і кинулися до моря. Вони лишили лист до батьків, заявляючи, що протестують іменем усіх молодих китайок проти перестарілої форми женячки.

— **Великанський кістяк.** В Індіях, як повідомляють англійські часописи, археольоги попали на людський кістяк, що викликав у науковому світі сензацію. Кістяк, відкритий в провінції Датига біля Юбальпаре, високий на 10 метрів. Якщо це правда, то люди, що жили в тих сторонах кільнадесять тисяч літ тому, були великанами.

— **Аматор чужих книжок.** По антикварнях Парижа ходив один „бібліофіл" і оглядав рідкі, цінні книжки. Одначе ніодної книжки ніколи не купив. Зате антиквари переконалися, що по відході цього бібліофіля пропадають книжки. І тому почали стежити за аматором чужих книжок. Неминуло кілька днів і бібліофіл зайшов до антикварні при вул. Боасі. Негайно повідомлено поліцію, яка арештувала „бібліофіля". Виявилося, що це оперовий співак з Києва Володимир Словицький, який продажею крадених книжок заробляв на прожиток.

— **Кохання шляхом радія.** Від деякого часу в Англії в означені дні якийсь молодець висилає з тайної радіостації свої інтимні почування до своєї коханої. Залюблена дівчина теж пересилає найдорожчому довгі послання своєї палкої любови азбукою Морзе. За дотепною залюбленою парою, а в першу чергу за тайними радіостаціями шукають поштові урядовці, але покищо без успіху.

— **Нервово недужа танцюристкою.** 18-літня японка Кіда Сіду перед народним святом „цвітення вишні" нагло почала танцювати аж до повного вичерпання фізичних сил. Батьки здогадувалися, що донька з надмірної радости танцює. Коли-ж Кіда Сіду переспавшись знову почала танцювати, а прохання батьків покинути танок були безуспішні, тоді закликали лікаря. Лікар не вмів вияснити наглої переміни в душі Кіди Сіди, яка далі танцювала цілими днями. Лікарі спеціялісти прийшли до переконання, що Кіда нервово нездужає і тому танцює. Ліки не помогали. Крім того Кіда несподівано покинула хату батьків. Поліція почала розшуки і знайшла Кіду в одним дансінгу, де вона теж танцювала цілими днями, викликуючи зависть у кабаретових танцюристок. Кіду відвезли до санаторії, але і там теж після сну почінала танцювати. Лікарі мають розвязати цікаву загадку: що спонукує Кіду постійно танцювати цілими днями аж до вичерпання усіх фізичних сил.

— **Нерозлучний сторож.** Зпоміж 99-ох монтерів Айфлевої вежі в Парижі живе тільки один Ж. Марсей. 14-літнім хлопцем Марсей працював 1887 р. при будові вежі Айфля. Від того часу аж дотепер не покидає її навіть толі, як дістає відпустку на відпочинок. Репортерові щоденника „Парі Міді" заявив, що на вежі проминула його молодість і тут він умре, непокидаючи її.

— **Летуни відкрили нове племя.** В глубині острова Нової Гвінеї відкрили летуни нове племя, яке основно ріжниться життям і поведінкою від інших тубільців дикунів Нової Гвінеї. До праліса, де проживає нове племя дикунів, виїхала велика наукова експедиція враз з місіона-

Відгуки дня.

„Моя хата зкраю".

Існувала за „українських часів" держава, що мала свій уряд, своє військо, свою монету, одним словом незгіршу самостійність. Лежала вона на сході Европи недалеко Проскурова і звалася офіціяльно „Пашківська Республика" а неофіціяльно пашківська волость. Не пригадую собі нині ні назвища президента, ні міністрів, ні шефа ґенерального штабу армії, але вбилися мені в тямку їх історичні вискази.

— Ми, пашківські самостійники — говорив президент республики заїдаючи сало з огірком — не признаємо нікого крім нас. Що нас обходить інша волость? Нехай вони й собі стануть самостійними, тоді — пожалуста. Можемо навязать звязок. А так — Петлюру бємо, большаків бємо, Деникіна, як прийде, бємо, а й вас, австріяків, будем бить, якщо не будете нас респектірувать.

А міністр фінансів додавав:

— І ніяких грошей не приймаємо. Маємо свої і годі!

Шеф штабу хвалився:

— Моя армія нікого не боїться. Вдарю в мобілізаційний дзвін і тисячка хлопців в саме пекло поженеться.

Били кого попало, випускали гроші, а тисячка хлопців гонила по цілій „республиці". Аж прийшла одна повінь, друга, третя, і — заливши інші волости — затопила й пашківську. Президента хтось розстріляв, міністр фінансів запився на смерть самогоном, а шеф ґенерального штабу пасе худобу в Арґентині.

„Наша хата зкраю" — говорили пашківці і тепер ні хати ні краю.

Був я цього року в околиці, яку навістила повінь. Третьої днини, коли вже води трохи улягилися, пішов я над беріг річки. Невеличкий потік, що в звичайний час ледви пробивається поміж камінням, у повінь реве і лютує, мов дикий звір. Широко розливається по долині, несе колоди, котить каміння, прориває гаті.

Над урвистим берегом стояв бойко і ломив руки. З його нивки лиш клаптик лишився — решта пішла з водою, тільки гола рінь остала.

Дивився на траґічну постать бойка і сум збирав у серці як вода в гірськім потоці. Більш як пів морґа забрала повінь, а разом з тим надію на прожиток, на охорону від голодової смерти.

— Бачиш, тепер ломить руки — сказав до мене знайомий, а три тижні тому вимахував ними як вітрак. Трохи далі за його полем річка має закрут і я пропонував зробити там охоронний пліт. А той сам бойко кричав тоді:

„Недочекання, щоб я Миколі, чи Іванові робив пліт. Мені його не треба. Микола й Іван говорили те саме щодо нього і ніхто не зробив.

— Якто? І всім їм обірвало поле?!

— Всім. Буде зо два морґи. Прийде друга повінь — ще обірве. Але Іван Миколі, Микола Іванові, а обидва Грицеві не зроблять плота.

Над берегом урвища стояв бойко і ломив руки. Десь далі стояв і Іван і Микола та собі ломили.

Але чи подумав котрийсь про причину їхнього нещастя?!...

А я дивився на них і пригадував собі пашківську волость...

Чи тільки пашківську?!

Над берегом гірського потока стояв не бойко, а — українець.

Галактіон Чіпка.

—o—

рем, який перебував уже довший час серед ріжнородніх диких племен. За його порадою експедиція не забрала зі собою ніякої матерії, хоча дикуни ходять нагі. Серед тропікальнго клімату люди почуваються здоровішими, коли немають закриваль на своє тіло.

— **Княжна злодійкою.** Дедектив одного паризького товарового дому заарештував якусь елєґантну молоду даму за те, що вона вкрала кілька штук білля. Хоч дама протестувала, відпровадили її до дирекції. Шеф, людина стара й досвідчена, з першого погляду побачив, що закид детектива був безпідставний. Пані була так дискретно елєґантна, її поведінка така панська, а оборона така спокійна й самопевна, що шеф з місця прохав вибачення та заявив, що детектив помилився. А коли ще пані вилеґітимувалася як княжна, вибаченням не було кінця. Але детектив не дався переконати. Записав нумер авта княжни, а вечером пішов до її палати. Рівночасно порозумівся з детективами інших великих крамниць Парижа. І майже всюди розповіли йому про подібне арештування елєґантної пані. Її елєґантність і прізвище звільнювали її від усякого підозріння. Ці факти видалися детективові достаточні, щоб їх передати до відома поліції. Молоду даму арештували й підчас ревізії у її палаті знайшли там кілька тисяч предметів, часто величезної вартости, які вона за останні місяці вкрала. Тепер княжною занялися лікарі, які мають ствердити, чи вона клептоманка. Але, що мають робити бідні злодії, коли до крадежі беруться вже княжни?

— **Рухомий театр.** Дільниця Ню Йорку, Бруклін, має свій дитячий театр, збудований на автобусах. Поодинокі сцени не треба змінити, лише один автобус відїде, а прийде другий з усім готовим. Кожний автобус має найновіше модерне приладдя для театральної сцени. Цим рухомим театром завідує Департамент Прилюдної Добродійности. Його перевозять з одного парку до другого. Дотепер виставили з великим успіхом „Хату дядька Томи" і підготовляють ще пять інших драм, між ін. Шекспіра „Приборкана Гоструха". Театр має на меті давати вистави під голим небом для бідноти, якій важко заплатити вступ до справжнього театру.

— **Самогубство стрільном.** Фармерові Жозефові Матон, який проживав в околиці Сент Омер, надокучило життя. Матон забрав німецьке стрільно, яке недавно виорав на полі і пішов за село. Сів на землю, вдарив молотком по запальнику стрільна, яке в одну мить розірвало фармера на шматки.

— **Тунель для самоходів.** У Парижі збудували другий зчерги підземний тунель для самоходів, під бульваром Мекдональд. Тунель збудований такою системою, що самоходи їдуть підземною дорогою, а пасажири поверху. Третій тунель будують у Порт Шампре. Тією системою будуть будувати теж інші шляхи для пасажирів.

— **Китаєць обходить світ.** До Льондону прибув китаєць Чіонгшінін, що від пятьох літ пішки обходить світ. Батько обходисвіта помер у Лімі (Перу) і його син постановив відвідати його гріб. Скінчивши працю не покинув він мандрувати і власними ногами переміряв вздовж і вшир цілу Америку. Тепер переправився він до Льондону, звідки думає розпочати пішу мандрівку по цілій Европі, Азії й Африці. До рідного Кантону думає він вернутися аж на старість.

—o—

Миле свято.

Посвячення „Народнього Дому" в Сторонятині. — Фестин. — Попис дітей садку. — Святочна академія.

Минулої неділі відбулося в селі Сторонятині пов. Львів посвячення „Народнього Дому", який здвигнула в 1932 р. господарсько-споживча кооперативa „Злука" при активній, грошевій допомові читальні „Просвіти" та жертвенній і дармовій співпраці майже всіх громадян цього невеличкого і бідного села. На місці брудного потока, де ще недавно плавали качки і гуси, а діти білли „місили хліб та баби", нині пишається гарний мурований „Народній Дім", який є не тільки прикрасою села, але теж головним його нервом. Тут приміщуються всі організації і товариства. Від ранку до пізнього вечора гомін і рух. Весь божий день чути срібний сміх дітвори, яка бавиться в піску під доглядом своєї милої учительки з дитячого садку. А простора для дітей одно-морґова площа, біля „Н. Дому" засаджена яблунями. Вечором, коли дітвора спить солодким сном, молодь заповняє простору салю. Ідуть проби хору, підготовляють аматорські ви-

стави, а по кутках завзяті шахісти при голосних заввагах „кібіців" дають „мати". За стіною гутірка в крамниці, а в протилежній кімнаті чи там канцелярії „дирекції" низової кооперативи і районової молочарні відбуваються наради, виплати доставцям молока або мине час за читанням часописів.

Святочну Службу Божу відправив старенький о. Курмапович зі сусіднього села Запитова в асисті місцевого о. пароха М. Ходачека (бо ні о. декан ні довколичні священики чомусь не прибули на це рідке свято!) До Служби Божої співав мішаний хор під орудою селянського хлопця Ю. Мороза.

Невеличка церква не могла помістити навіть своїх парохіян, а про великий наплив селян і молоді з довколичних і подальших сіл навіть не згадую. Тому серед невиносимої спеки годі було встояти в церкві (на Службу Божу під голим небом таки на цвинтарі побіч церкви львівське старосто не дозволило!) З тимбільшою радістю і полекшою помандрували всі з церкви за процесією під „Народній Дім", прикрашений трьома жовто-блакитними прапорами і зеленю. Весь „Н. Дім" з площею та суміжні дороги залягли селяни. Проте весь час на святі панував зразковий лад, який удержували впорядчики-місцеві хлопці. Після посвячення „Н. Дому", парох о. М. Ходачек привитав теплим словом усіх присутніх. І поплили сердечні слова — привіти, що їх започаткував адв. **д-р Боцюрків** від Матірного Т-ва „Просвіта та львівської філії; **інж. Еліяшевський** від „Центросоюзу" і т-ва „Сільський Господар"; **інж. Йовик** від Ревізійного Союзу Українських Кооператив і „Маслосоюзу". А далі п. **І. Фур** від районової молочарні та всіх товариств і організацій з Ременова; п. **В. Бахор** від читальні „Просвіти" у Вислобоках; п. **Сидорак** від „Просвіти" та кооперативи в Підлісках Малих; **А. Ковалишин** від кооперативи в Гряді, а **І. Дрозда** від кооперативи в Зашкові.

Усім делегатам за привіти подякував М. Хомяк, та одночасно згадав теплим словом першого робітника, бл. п. о. В. Чарнецького, який започаткував працю над пробудженням національної свідомости в селі в 70 р.р. минулого віку. Його память та працю і заслуги всіх тихих, покійних робітників-односельчан вшанували присутні однохвилинною мовчанкою, повстаючи з місць. Опісля відчитав сердечні привіти: від старенького **о. декана Михайла Жарського** з Устрік Долішних, який своєю довголітньою, муравлиною працею, як парох у Сторонятині, поклав міцні основи під розвиток села; від **о. Михайла Пашківського,** тепер пароха у Грушатичах, який зумів, за час свого дволітнього побуту в селі, здійснити бажання селян і викресав стільки енергії, що бідне, невеличке (коло 700 душ) побудувало власними засобами, за три місяці в часі господарської скрути репрезентативний „Народній Дім". Трикратне гомінке „слава", було нагородою за їх працю для Сторонятина. На свято надіслали привіти, односельчани: **адв. д-р Василь Блавацький** зі Сянока, який вложив теж чимало праці для зросту національної свідомости селян та кооператор з Винник **Теодор Михайлів.**

В 3-ій год. пополудні почався фестин на вигоні за селом. За орхестрою поспішила молодь і члени місцевих товариств, дотепно ілюструючи завдання культурно-освітних товариств та господарсько-економічних організацій села Сторонятина такими живими картинами: Про чит. „Просвіти" нагадувала дооколичним селянам велика книжка; про кружок „Р. Ш." та виховання молоді — кружок на візочку; про обєднання в кооперативі та піддержку рідного промислу — дім з товарів українського промислу; про районову молочарню — модель баньки на молоко з відповідними написами, а про кружок „Сільського Господаря" — візок зі сіном, біля якого йшли чоловік з косою, а жінка з граблями.

Одначе фестин не відбувся, бо велика злива розігнала учасників. Молодь ледви вспіла відгуляти „чумака". Попис дітей зі садку відбувся вже в салі „Н. Дому". Добре вишколені діти наслідували похід козаків, інсценізували байку про дідуся і бабусю та їх клопіт з ріпкою, деклямували і танцювали аркана. Найкраще виконала чвірка наших найменших (О. Блавацька, Ю. Гриник та С. і О. Гринчишин), народний танок коломийку. На домагання батьків найменші мусіли повторити коломийку. Чергового дня, в понеділок перед членами кружка „Р. Ш." діти виконали вдруге народні танки. Сльози радости матерей і захоплення батьків були найкращою нагородою провідниці садка (Н. Хомяк) за її працю над вихованням дітей.

На закінчення свята відбулася вечором академія. Мішаний хор під проводом В. Кураша, студ. богословії, відспівав декілька пісень, переплетених деклямаціями. Пісні: „Бурсацький марш", „Грають труби", „Ми курінь той пробоєвий", випали навіть доволі гарно. М. Шульган зумів захопити учасників гарною деклямацією „Вчітеся"" — Я. Щоголіва, а голосні оплески були нагородою за його працю.

Свято залишило як найкраще враження з усіх учасників. Тому багато молоді з дооколичних сіл відійшла з жалем, що через дощ не могла оглянути виконання ріжноманітної програми фестину й академії.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.
Заболотів:
15. VIII. „Королева кіна".
16. VIII. „Детектив".
17. VIII. „Залізна Острога".
Зі Заболотова іде театр до Коломиї.

Великий Міський Театр.
Нечинний з причини ферій.

Театр Ріжнородностей.
Середа, 15. VIII. год. 7·30 веч. „Якби я хотіла".
Четвер, 16. VIII. год. 7·30 веч. „Якби я хотіла".

Кіна.

АПОЛЬО: „Небесні птахи".
АТЛЯНТИК: „Темпераментна бльондинка".
ВАНДА: „Сержант X" і „Фліп і Флап як вломники".
КАСІНО: „Я маю темперамент".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль бідних ліжечок" (із Містенґет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Омана щастя" і ревія.
МІРАЖ: „Роскішна пригода" і Фліп та Флап.
МУЗА: „Касанова".
ПАН: „Пригода на Лідо" і „Радіостація В. П. Н.
ПАЛЯС: „При замкнених дверях".
ПАСАЖ: „Бастер наварив пива" і ревія.
РАЙ: „Пат і Паташон як композитори".
СВІТ: „Двійняк" і „Жінка в Монте Карльо".
СОНЦЕ: „Полумя, що погасає" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Ніч у Каїро" і ревія.
ХІМЕРА: „Жовтий детектив".
УТІХА: „Підводний човен ч. 14 затонув" і ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 16. серпня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 14·10, 17·50 Плити, 21·45 Дует скрипаків, **Прага** (570,2) 21·00 Концерт, **Копенгаген** (205,1) 14·45 Радіоконцерт, **Лягті** (1807) 19·30 Радіоконцерт, **Париж** (1649) 12·30 Концерт, **Штрасбург** (349,2) 21·50 Артистичний вечір, **Атльона** (531) 21·40 Ірляндська музика, **Ляйпціґ** (382,2) 12·00 Концерт, 16·00 Радіоконцерт, **Мінхен** (405,4) 12·00 Концерт, 17·50 Камеральна музика, **Стокгольм** (426,1) 14·00 Легка музика, **Рим** (420,8) 20·45 Концерт.

Пятниця, 17. серпня 1934.

Відень (506,8) 21·00 Концерт, **Прага** (470,2) 15·15 Концерт, **Копенгаґен** (255,1) 15·00 Популярний концерт, **Лягті** (1807) 17·00 Концерт, **Париж** (1649) 7·00, 8·00 Плити, 18·45 Симфонічна й оперeткова музика, **Штрасбург** (449,2) 17·00 Легка музика, 20·30 Концерт Галя, **Білгород** (439,8) 20·30 Концерт, **Гамбург** (331,9) 19·00 Сучасна музика, **Кеніґсвустергавзен** (1571) 16·00 Військова орхестра, **Кельн** (455,9) 17·15 Клясична музика, **Ляйпціґ** (382,2) 12·30 Концерт, 14·40 Концерт солістів, **Букарешт** (365) 20·15 Камеральна музика, **Стокгольм** (426,1) 20·00 Концерт, **Будапешт** (549,5) 18·30 Сальонова орхестра, **Рим** (420,8) 17·10 Популярна музика, 20·45 Оперета.

Львівське радіо.

Четвер. 16. серпня 1934.

6·30—7·30 Раннішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Плити, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Авдиція для дітей, 13·20 Симфонічна музика, 14·05 Збіжева біржа, 16·00 Легка музика, 17·00 Листи і програми, 17·15 Концерт солістів, 18·00 Польський гафт, 18·15 Севільський цирулик, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·15 Камеральний концерт, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Вибрані думки, 20·02—20·12 В 70-ту річницю смерти Р. Травгута, 20·12 Легка музика, 21·02 Літературні хвилини, 21·12 Концерт солістів, 22·00 Психольоґія релігійної байдужности, 22·15 Танкова музика, 23·00 Трансмісія з Варшави.

Пятниця, 10. серпня 1934.

6·30—7·25 Раннішня авдиція, 11·56 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вісти, 12·10 Концерт, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Концерт солістів, 13·55 З ринку праці, 14·05 Збіжева біржа, 15·00 Фраґменти ревії, 16·40 Скрипка, 17·00 Авдиція для недужих, 17·30 Пісні, 18·00 Жабє — столиця Гуцульщини, 18·15 Сучасна французька музика, 18·45, 2 ·00, 23·00 Трансмісія з Варшави, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Поштова скринка, 20·12 Симфонічний концерт, 20·50 Вечірний денник, 21·02 Епіка в СССР, 21·12 Симфонічний концерт, 22·15 Танкова музика.

БІРЖА.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 15. серпня н. р. з приводу слабої тенденції твердих цін на масло не ставить, а кооперативам платив за:

1 л. молока	0·14	„
1 л. сметани	0·60	„
1 к. яєць	2·65	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану слаба, на яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 16. серпня н. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Ґловацького 23):

Курята	(пара курят важить не менше як 1·50 кг.) за 1 кг.	0·95	зол.
Кури	І кляса	0·80	„
„	II „	0·60	„

Тенденція спокійна.

ОПОВІСТКИ

Додаткові вписи до Жіночої фахової Школи Кооперативи „Труд" у Львові Ринок 39 відбудуться в днях 15 20 ц. м. від год. 9—1 і 3—6. До школи приймаємо учениць з покіченою 7-ою кл. або з 6-ою за вступним іспитом. Трьохлітня наука кравецтва дає основне фахове знання і право на самостійну зарібкову працю. 161 а 1—3

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол.	0.35
1 „ одношпальтовий в тексті і новинках	„	0·60
„ на першій сторінці	„	0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол.	0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„	0·10
шукаючі праці	„	0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол. 450—
„ „	1/2	250—
„ „	1/4	130—
„ „	1/8	70—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.